

Till:
Skogsstyrelsen Östergötlands distrikt

2020-06-01

Svar till Skogsstyrelsen

Det är beklagligt och högst oansvarigt av Skogsstyrelsen att tillåta omfattande avverkningar nyckelbiotoper och värdekärnor som ingår i ett reservatsförslag vid sjön Risten. Samråden har inte fungerat eftersom Södra tagit sig friheten att förnygringsavverka utan hänsyn till befintliga naturvärden (se bilder nedan).

Var någon naturvårdsspecialist från Skogsstyrelsen med ut i fält tillsammans med Södras personal och gav rådgivning? Vilken hänsyn har Skogsstyrelsen föreskrivit i vägledningen angående förekomsten av rödlistade arter och andra naturvårdsarter i nyckelbiotoperna och värdekärnorna? Det som fanns kvar efter avverkningen var bara utplånade förekomster av rödlistade arter och andra naturvårdsarter på överkörda lågor, avverkade gamla torrträd och sönderkörd skogsmark. Några av värdekärnorna har t.o.m. markberetts efter avverkning.

Vidare, skrev myndigheten en vägledning gällande den känsliga skogsmarken och de hydrologiska förhållandena i de avverkade sumpskogarna? Slutresultatet var sönderkörd skogs- och torvmark med djupa vattenfyllda maskinspår efter avverkningarna.

Skogsstyrelsen menar att avverkningarna var angelägna bekämpningsåtgärder eftersom naturvärdena bevaras bäst om granskogen är levande med hög luftfuktighet och stabilt klimat och ett stort inslag av död ved.

Granbarkborrar skapar död ved vilket är en bristvara i dagens naturskogar. Granbarkborren är en nyckelart som med andra ord gynnar naturvärdena och skapar förutsättningar för biologisk mångfald i skogen. En mängd arter är knutna till olika delar av barkborrens livscykel, däribland hackspettar som den tretåiga hackspetten.

Skogsstyrelsen skriver vidare:

"Åtgärder mot granbarkborre ansågs försvarligt för att minska risken för förvärrade angrepp i den kvarvarande skogen med naturvärde."

Granbarkborren förstör virkesvärdet i skogen men gynnar istället det ekologiska värdet. Eftersom stora delar av den kvarvarande skogen med naturvärde redan har avverkats på grund av granbarkborreangrepp har Skogsstyrelsen lyckats väl med att förstöra och fragmentera detta skogsområde som tidigare hyste mycket höga naturvärden.

Skogsstyrelsen skriver t.o.m. själv:

"Efter avverkningarna har nyckelbiotopsvärdet inte längre funnits kvar och därav har denna tagits bort."

På vilket sätt har naturvärdena i nyckelbiotoperna gynnats av avverkningen? Hur kan Skogsstyrelsen hävda att åtgärder på grund av granbarkborreangrepp görs för att naturvärdena knutna till granskog ska bevaras på lång sikt? Resonemanget går inte ihop. Myndigheten rättfärdigar avverkningar som förstör naturvärdena i nyckelbiotoper så pass mycket att de sedan avregistreras som nyckelbiotoper. Det tycks röra sig om en fullständig kapitulation inför skogsexploatorerna som ju efter avregistrerad nyckelbiotop har fritt fram för

fortsatt avverkning. Är det verkligen rimligt att bekämpningsåtgärderna skadar naturvärdena mer än vad barkborrarna påstås göra?

Fortsatta uthuggningar är planerade i kärnområdet för reservatsförslaget. Det rör sig bland annat om upptorkade torrträd av gran utan kvarvarande granbarkborrar där istället barkborrarnas naturliga fiender finns i larvstadiet i substratet. Även ett närliggande planerat naturreservat vid sjön Hövern har åter igen snitslats för avverkning av skogsbolaget Holmen. Holmen förnekar dock att en ny snitsling har gjorts och menar att de inte har någon planerad skoglig aktivitet i skogen som ingår i reservatsförslaget.

Snitslingen är gjord enligt de gränser som fanns i avverkningsanmälan A42989-2015 som omfattar en nyckelbiotop på 5 ha och resterande naturvärden i norr och söder på 3 ha. Det rör sig om en ca 140 årig talldominerad barrblandskog med lövinslag där enstaka tallar är ca 200-250 år gamla. Ett flertal rödlistade arter har hittats i skogen såsom vedsäckmossa (VU), gränsticka (NT), ullticka (NT), tallticka (NT), stor aspticka (NT) och dvärgbägarlav (NT).

Angrepp av granbarkborre bör aldrig motivera kalavverkning av skyddsvärda skogar. Vid Risten har både friska träd utan angrepp av granbarkborre och gamla torrträd avverkats i nyckelbiotopklassade grannaturskogar för att i efterhand omvandlas till en helt ny naturtyp; fröträdställningar med tall. Den långa skogliga kontinuitet som fanns i granskogarna med alla sina rödlistade arter och signalarter har abrupt brutits. Vidare har tunga maskiner kört sönder den tidigare orörda skogsmarken i nyckelbiotoperna och värdekärnorna. Det märks särskilt i de partier med sumpskog där djupa hjulspår förstört hydrologin.

En av de avverkade värdekärnorna i reservatförslaget (nr 39) vid Risten hyste mycket sällsynta arter såsom tallharticka (EN) och broktagel (EN) men även lunglav (NT), fyrflikig jordstjärna (NT), ullticka (NT) och flera andra skogliga signalarter. Årsringarna på stubbarna visade att vissa träd var ca 200 år gamla. Det är högst anmärkningsvärt att Länsstyrelsen låter skogar som dessa avverkas - i ett reservatsförslag dessutom.

Avverkningarna har även markant ökat utsattheten och vindpåverkan i det kvarvarande kärnområdet där det finns känsliga fuktskogar med skugg- och fuktberoende arter, som den, för länet och södra Sverige, sällsynta grenlaven (VU).

Avverkningarna tilläts dessutom under en mycket torr och varm period. En del av virket avverkades under den första svärmningen av granbarkborrar i maj 2018 och fick ligga länge strax intill hygget tills andra svärmningen. Vidare lockade de färska stubbarna efter avverkningen på fastigheten Höstbäck en tredje generation till området.

I Östergötland är endast 2,4 % av landarealen formellt skyddad. Hur har Skogsstyrelsen tänkt bidra till våra miljömål som säger att 17 % skog ska skyddas när de skyddsvärda skogar som finns avverkas? Skogsstyrelsen har hittills inte tagit sitt miljömålsuppdrag på allvar. Det är dags att vända på den trenden. Vi uppmanar er att makulera Holmens avverkningsanmälan (från 2015) vid sjön Hövern och att se till att inte samma misstag begås där som i reservatsförslaget vid Risten. Fragmentera inte de värdefulla skogar som ingår i reservatsförslaget vid Hövern och godkänn inte fler avverkningar i reservatsförslaget vid Risten.

Vi önskar också svar på våra frågor om Skogsstyrelsens vägledning innan avverkningarna genomfördes.

Med vänliga hälsningar,

Elin Götmark, talesperson, Skydda Skogen

Mikael Schulin, Östergötlands Skogsgrupp

Jan Brenander, ornitolog, Oskarshamns Fågelklubb

BILDER FRÅN DE AVVERKDE SKOGARNA

Hyggesbilder från reservatsförslaget vid sjön Risten. De övre bilderna är från en värdekärna som markberetts efter avverkning. Nedre bilden till höger visar körsador i en nyckelbiotop.